

คำถามท้ายบท

๑. จงอธิบายวิธีการหาความรู้แบบอุปนัย และ นิรนัยมาพอเข้าใจ ?
๒. คำว่า RESEARCH มีความหมายว่าอย่างไรบ้าง ? อธิบาย
๓. ลักษณะการวิจัยที่ดี เป็นเช่นไร อธิบาย ?
๔. การค้นคว้าหาข้อมูลอย่างไร จึงจัดได้ว่าเป็นการวิจัย และไม่เป็นการวิจัย ?
๕. การวิจัยหาแบ่งตามระเบียบวิธีวิจัย มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

บทที่ ๒

การวิจัยทางรัฐศาสตร์

๒.๑ บทนำ

เมื่อได้ทราบเกี่ยวกับความเป็นมาของการวิจัยแล้ว และเมื่อการวิจัยนั้นถูกนำมาใช้ในสาขาวิชาทางรัฐศาสตร์ จึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของรัฐศาสตร์ สาขาวิชาทางรัฐศาสตร์ ความหมายของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ จุดมุ่งหมายของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ ลักษณะสำคัญของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ ข้อจำกัดของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ ประโยชน์ของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ ตลอดจนจนถึงขอบเขตและเนื้อเรื่องที่จะทำการวิจัย เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกัน

๒.๒ ความหมายของรัฐศาสตร์

รัฐศาสตร์ (Political Science) คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยรัฐ อันเป็นสาขาหนึ่งของวิชาสังคมศาสตร์ ที่กล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับรัฐ ว่าด้วยทฤษฎีแห่งรัฐ การวิวัฒนาการ มีกำเนิดมาอย่างไร สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ดำเนินการปกครองมีกลไกไปในทางใด การจัดองค์การต่างๆ ในทางปกครองรูปแบบของรัฐบาลหรือสถาบันทางการเมืองที่ต้องออกกฎหมายและรักษาการณให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเอกชน (Individual) หรือกลุ่มชน (Group) กับรัฐ (State) ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ และแนวคิดทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อโลก ตลอดจนการแสวงหาอำนาจของกลุ่มการเมืองหรือภายในกลุ่มการเมือง หรือสถาบันการเมืองต่างๆ เพื่อการปกครองรัฐให้เป็นไปด้วยดีที่สุด

จากความหมายดังกล่าว รัฐศาสตร์จึงมีความเกี่ยวข้องกับสังคมศาสตร์ทุกสาขาวิชาอย่างแยกไม่ออก การที่เราจะศึกษารัฐศาสตร์จำเป็นต้องกำจำกัดขอบเขต โดยวิชา รัฐศาสตร์จะมุ่งเน้นศึกษาเป็นพิเศษใน ๓ หัวข้อ คือ

๑. รัฐ (State)
๒. สถาบันการเมือง (Political Institutions)
๓. ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy)

๑. รัฐ (State) เป็นหัวใจของวิชารัฐศาสตร์ เราจำเป็นต้องที่จะต้องศึกษาว่า รัฐคืออะไร ความหมายและองค์ประกอบของรัฐ กำเนิดของรัฐ และวิวัฒนาการของรัฐ และแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐ

๒. สถาบันทางการเมือง (Political Institutions) หมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานที่ ก่อตั้งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการปกครองและดำเนินกิจการต่างๆ ของรัฐทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ ซึ่งอาจจะก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายของรัฐ หรืออาจก่อตั้งขึ้นโดยการร่วมใจกัน ของเอกชน หรือตามประเพณีก็ได้ สถาบันทางการเมืองมีสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี ศาล พรรคมการเมือง เป็นต้น

๓. ปรัชญาทางการเมือง (Political Philosophy) คือ ความคิดความเชื่อของบุคคล กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ในยุคใดยุคหนึ่ง อันเป็นรากฐานของระบบการเมืองที่เหมาะสมกับ สิ่งแวดล้อมและความต้องการของตน หมายความว่า อุดมการณ์หรือเป้าหมายที่จะเป็น แรงผลักดันในมนุษย์ปฏิบัติการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นๆ เช่น ผู้บริหารประเทศไทยมี ปรัชญาทางการเมืองที่มุ่งในทางพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมและ ทางศิลปกรรม กับปรารถนาให้ประชาชนชาติมีการกินดีอยู่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นวัตถุประสงค์ (Objective or Ends) แต่การที่จะปฏิบัติ (Means) นั้นอาจจะใช้ระบบประชาธิปไตยแบบ ไทยๆ ซึ่งก็เป็นวิถีทางที่อาจจะนำมาถึงจุดมุ่งหมายนั้นๆ ก็ได้

๒.๓ สาขาวิชาทางรัฐศาสตร์

วิชารัฐศาสตร์ก็มีการแยกเป็นแขนงวิชาเฉพาะ (Specialization) เพื่อผู้ศึกษาจะได้ ทำการศึกษาให้ลึกซึ้งต่อไป ซึ่งในที่นี้จะขอแบ่งออกเป็น ๖ สาขา คือ

๑. การเมืองการปกครอง (Politics and Government) คือ การศึกษาเกี่ยวกับ สถาบันทางการเมืองต่างๆ การแบ่งอำนาจระหว่างนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ศึกษา รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งเน้นไปทางโครงสร้างของการปกครอง และยังรวมถึง ความสำคัญของพรรคมการเมืองที่มีบทบาทต่อรัฐ รวมไปถึงการศึกษาประชามติและกลุ่ม ผลประโยชน์ต่างๆ ด้วย

๒. ทฤษฎี / ปรัชญาทางการเมือง (Political Theory / Philosophy) คือ การมุ่ง ศึกษาปรัชญาที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองตั้งแต่สมัยโบราณจนมาถึงปัจจุบัน ปรัชญา การเมืองเป็นเหมือนหลักการเหตุผล และความยึดมั่นของรัฐซึ่งย่อมแตกต่างกันไป การศึกษาก็เพื่อจะได้เรียนรู้เข้าใจทั้งจุดมุ่งหมาย (Ends) และวิถีทาง (Means) ของแต่ละปรัชญา ดังกล่าว โดยแสวงหาเหตุและผลนำมาปฏิรูปความคิดและการปฏิบัติทางการปกครอง ให้ได้รูปแบบที่ดีขึ้นจากตัวอย่างของความบกพร่องของรัฐอื่นๆ

๓. การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ (Comparative Politics) มุ่งการศึกษาถึงการปกครองของประเทศต่างๆ หลายประเทศ เพื่อจะเปรียบเทียบกันทางประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐานแล้วจึงเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญ โครงร่างของการปกครอง และสถาบันทางการเมืองต่างๆ เช่น พรรคการเมือง สภานิติบัญญัติ ระบบศาล เป็นต้น ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนนโยบายต่างประเทศในอดีต ก็จำเป็นต้องศึกษาเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วย

ตามปกติการศึกษาสาขานี้มักจะศึกษาเพ่งเล็งกันที่ประเทศซึ่งมีความสำคัญและมีบทบาทในวงการนานาชาติ ทั้งในปัจจุบันและอดีต เพื่อดูลักษณะเด่นและด้อย หรือเพื่อเอาเป็นตัวอย่างจากการปกครองแบบใดแบบหนึ่ง ทั้งพยายามที่จะหาทฤษฎีที่ว่าทำไมรัฐต่างๆ จึงมีการปกครองที่แตกต่างกัน และทำไมการปกครองแบบนี้เป็นผลกับรัฐนี้ และการปกครองแบบเดียวกันล้มเหลวในรัฐอื่นๆ เป็นต้นว่า ทำไมระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศอังกฤษจึงเหมาะสมกับประเทศอังกฤษ แต่เมื่อนำมาใช้กับประเทศไทยแล้วทำให้เกิดปัญหายุ่งยากต่างๆ

การเปรียบเทียบส่วนดีส่วนเสียของการปกครองแบบต่างๆ ของรัฐแต่ละรัฐ ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อชักนำให้เกิดการปฏิรูปการปกครอง โดยชี้ให้เห็นถึงจุดบกพร่องที่มีอยู่ของแต่ละรัฐอย่างชัดเจน นำไปสู่ระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับรัฐตน

๔. กฎหมายมหาชน (Public Law) คือ การศึกษาเกี่ยวกับรากฐานรัฐธรรมนูญของรัฐต่างๆ ปัญหาของการกำหนดและแบ่งอำนาจปกครองประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับรัฐ

๕. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) ก็คือ การติดต่อกันในระดับข้ามพรมแดน โดยที่การศึกษานั้นจะหมายรวมถึงองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ องค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมต่างๆ องค์การข้ามชาติ องค์การภูมิภาค ตลอดจนกฎหมายระหว่างประเทศ และพิธีทางการทูตก็เพื่อเข้าใจและเป็นวิถีทาง (Means) ซึ่งจะช่วยในการติดต่อของรัฐต่างๆ นั้นเอง วิชานี้ต้องอาศัยความรู้ทางสาขาวิชาต่างๆ ประกอบด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนี้ต้องอาศัยความรู้ในปัจจัยต่างๆ ได้แก่ วัฒนธรรม ประชากร เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา ประกอบกันเป็นภูมิหลัง (Background) ของประเทศนั้นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ

๖. รัฐประศาสนศาสตร์ / บริหารรัฐกิจ (Public Administration) คือ การศึกษาโดยตรงในการบริหารของรัฐบาล ตลอดจนการบริหารกฎหมาย การจัดการเกี่ยวกับคน เงินตรา วัตถุ บริหารรัฐกิจนับเป็นแขนงวิชาใหม่ของวิชารัฐศาสตร์ เนื่องจากการที่รัฐบาลมีขอบเขตภาระหน้าที่กว้างขวางขึ้นตามยุคสมัย ทำให้ต้องหาวิชาการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว จึงต้องมีวิชานี้เพื่อสนองความต้องการของยุคใหม่ วิชานี้เน้นในทางปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตจำนงในการปกครองของรัฐ ให้เป็นไปตามจุดประสงค์และอุดมการณ์ของรัฐอย่างเป็นผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

๒.๔ ความหมายของการวิจัยทางรัฐศาสตร์

จากความหมายของรัฐศาสตร์และแขนงวิชาของรัฐศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่า การวิจัยทางรัฐศาสตร์ คือ การค้นคว้าหาข้อมูลอย่างถูกต้องตามหลักวิชา กล่าวคือ รัฐศาสตร์ ซึ่งมุ่งเน้นเป็นพิเศษเกี่ยวกับเรื่องรัฐ สถาบันการเมือง และปรัชญาการเมือง ซึ่งอาจจะการค้นคว้าหาข้อมูลในส่วนแขนงวิชาทั้ง ๖ สาขาวิชาก็ได้ ซึ่งกวี รัชชชน ได้ให้ความหมายของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ไว้ ๕ ประเด็น คือ

๑. การหาความรู้ความจริง
๒. การหาความรู้ความจริงในเรื่องที่อยู่ในขอบเขตของรัฐศาสตร์ คือ กิจกรรมหรือปรากฏการณ์ และ/หรือปัญหา และ/หรือวิธีการแก้ไขปัญหาด้านการเมือง รัฐบาล การบริหารงานภาครัฐ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
๓. วิธีการที่เชื่อถือได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นระบบเป็นระเบียบ และเป็นเหตุเป็นผล
๔. วิธีการให้ได้มาซึ่งความรู้ ความจริงที่เชื่อถือได้
๕. การนำเอาความรู้ความจริงมาพรรณนาและ/หรืออธิบาย และ/หรือ ทำนาย และ/หรือ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย^๑

๒.๕ จุดมุ่งหมายของการวิจัยทางรัฐศาสตร์

สำหรับการวิจัยทางรัฐศาสตร์มีจุดมุ่งหมายสำคัญเช่นเดียวกับการวิจัยทั่วไป ได้แก่

^๑ กวี รัชชชน และคณะ, *หลักและวิธีการวิจัยทางรัฐศาสตร์*, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๔๙.

๑. เพื่อการอธิบาย (Explanation) หรือ ทำความเข้าใจ (Comprehension) ในเรื่องที่จะทำวิจัยให้กระจ่างขึ้น คือ สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีความเป็นมาอย่างไร เพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

๒. เพื่อการพยากรณ์ (Predication) คือ สามารถพยากรณ์ปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ในอนาคตได้ว่าเป็นอย่างไร หาแนวโน้มหรือทำนายในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรมีประโยชน์ในแง่การวางแผนและการลงทุน

๓. เพื่อการควบคุม (Control) คือ ควบคุมปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ไม่ให้เกิดขึ้น เป็นการนำข้อเท็จจริงจากผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา และการป้องกัน ควบคุมปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้

๒.๖ ลักษณะสำคัญของการวิจัยทางรัฐศาสตร์

๑. การวิจัยทางรัฐศาสตร์เป็นการหาความรู้ความจริง ความรู้ความจริงนั้นใช้แทนกันได้ ในการวิจัยนั้น ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เพื่อจะหาความรู้ความจริง ซึ่งการวิจัยบางเรื่องอาจจะกำหนดไว้ในรูปของปัญหาการวิจัยก็ได้

ความจริงนั้นแตกต่างไปจากความเชื่อ โดยความเชื่อจะเชื่อในสิ่งที่ไม่มีหลักฐานมาพิสูจน์ได้สมบูรณ์ หรือสิ่งที่ไม่สามารถมีหลักฐานมาพิสูจน์ได้ เช่น ชนชั้นสูง ข้าราชการระดับสูง ทหาร และชนชั้นปกครอง เชื่อว่า ชาวไทยยังไม่พร้อมที่จะปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ เป็นต้น

๒. การวิจัยทางรัฐศาสตร์จะทำให้การวิจัยในเรื่องที่อยู่ในขอบเขตของวิชารัฐศาสตร์ โดยจะทำการวิจัยเกี่ยวกับอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ในด้านกิจกรรมหรือปรากฏการณ์และ/หรือปัญหา และ/หรือวิธีการแก้ปัญหาของด้านการเมือง รัฐ รัฐบาล การบริหารงานของรัฐ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมหรือปรากฏการณ์ เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง การวิจัยเกี่ยวกับปัญหา เช่น การไม่สนใจทางการเมือง ปัญหาความล้มเหลวของระบบราชการ เป็นต้น และเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา เช่น การหาวิธีการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง หรือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนจนถึงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการ เป็นต้น

๓. การวิจัยทางรัฐศาสตร์จะต้องใช้วิธีการวิจัยที่เชื่อถือได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นระบบ เป็นระเบียบ และเป็นเหตุเป็นผล^๒

๒.๗ ข้อจำกัดของการวิจัยทางรัฐศาสตร์

การวิจัยทางรัฐศาสตร์นั้น ก็เป็นเช่นเดียวกับสังคมศาสตร์อย่างหนึ่งที่ยังมีข้อจำกัดอยู่มากในการที่จะให้ได้ความจริงถูกต้องแน่นอนเช่นเดียวกับวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เพราะการวิจัยทางรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์นั้นต้องทำการวิจัยเกี่ยวข้องกับมนุษย์ซึ่งมีลักษณะการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม สถาบันและรัฐ จึงมีข้อจำกัดดังนี้

๑. พฤติกรรมมนุษย์ มีลักษณะซับซ้อน พฤติกรรมที่สังเกตได้อาจมิใช่พฤติกรรมที่แท้จริง
๒. พฤติกรรมมนุษย์ มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามสภาพแวดล้อม
๓. หน่วยที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคคล กลุ่มบุคคล หรือ สถาบันต่างๆ นั้นมีจำนวนมาก จึงต้องเลือกเพียงบางส่วนเพื่อทำการศึกษา ประกอบกับพฤติกรรมของมนุษย์มีลักษณะที่แตกต่างกันมากจึงทำให้การวิจัยอาจมีความคลาดเคลื่อนสูง
๔. การวิจัยทางรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย หรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก การเลือกปัจจัยหรือตัวแปรบางส่วนมาศึกษา อาจทำให้ผลการวิจัยที่ได้มีข้อจำกัดในการอธิบายและการทำนายหรือการคาดคะเนได้
๕. การวิจัยทางรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ในบางครั้งต้องเปรียบเทียบข้อมูลของประเทศต่างๆ ซึ่งมักมีปัญหาเรื่องความสมบูรณ์ของข้อมูลและการเปรียบเทียบข้อมูลให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน
๖. การคาดคะเนพฤติกรรมตามแบบวิทยาศาสตร์ เมื่อนำมาใช้ในทางรัฐศาสตร์อาจทำให้การคาดคะเนนั้นไม่ตรงกับความจริง
๗. การวิจัยทางรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ไม่อาจนำเอามนุษย์มาศึกษาในห้องทดลองที่สามารถควบคุมเงื่อนไขหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้อย่างเต็มที่จึงทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนได้สูง

จากข้อจำกัดดังกล่าว ทำให้ผลการวิจัยมีข้อจำกัดในการพรรณนา อธิบาย คาดคะเน และให้คำแนะนำผลการวิจัยที่ได้มีความถูกต้องแน่นอนน้อย ซึ่งเป็นสิ่งที่นักวิจัยจะต้อง

^๒ อ่างแล้ว, หน้า ๖๙-๗๐.

ตระหนัก และใช้ความระมัดระวังในการทำวิจัยจึงจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่มีความเชื่อถือได้พอสมควร^๓

๒.๘ ประโยชน์ของการวิจัยทางรัฐศาสตร์

๑. ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ เป็นการนำเอาผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในด้าน ก) การแก้ปัญหาในการปฏิบัติ เช่น ปัญหาด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน เป็นต้น ข) การกำหนดนโยบายของรัฐ เช่น นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ นโยบายการรับจำนำข้าว นโยบายต่างประเทศ เป็นต้น ค) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสถาบันหรือประเทศ เช่น การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขการบริหารงานของเทศบาลจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเทศบาลให้บรรลุผลตามต้องการได้มากขึ้น ซึ่งการวิจัยจะมีประโยชน์เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง รัฐ รัฐบาล การบริหารงานของรัฐ และกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้าย ก็คือ เพื่อให้มนุษย์และสังคมมีความก้าวหน้าและมีความสุข

๒. ประโยชน์ในเชิงวิชาการและพัฒนาวิชาการรัฐศาสตร์ การวิจัยทางรัฐศาสตร์จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความจริงในวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนอกจากนี้ การวิจัยยังช่วยให้รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์พัฒนาเครื่องมือการวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะทำให้วิชารัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์มีความก้าวหน้ามากขึ้น

ซึ่งประโยชน์ทั้ง ๒ ข้อนี้ ล้วนมีเป้าหมายสุดท้ายร่วมกันคือ เพื่อให้มนุษย์และสังคมมีความก้าวหน้าและมีความสุข^๔

๒.๙ ขอบเขตและเนื้อเรื่องที่จะทำการวิจัย

การวิจัยทางรัฐศาสตร์ จะทำการวิจัยในขอบเขตของการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ซึ่งอาจจะแบ่งออกเป็นสาขาวิชาต่างๆ ตามที่กล่าวแล้ว นอกจากนี้ เราอาจแบ่งแนวทางการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ เช่น

- (๑) การวิจัยทางด้านปรัชญาการเมือง (Political Philosophy Research)
- (๒) การวิจัยทางด้านโครงสร้างหน้าที่ (Structural and Functional Research)

^๓ อ่างแล้ว, หน้า ๗๙-๗๙.

^๔ อ่างแล้ว, หน้า ๗๙-๘๐.

- (๓) การวิจัยทางด้านพฤติกรรมการเมือง (Political Behavioral Research)
- (๔) การวิจัยในเรื่องกฎหมายและระเบียบแบบแผน (Legal Research)
- (๕) การวิจัยทางด้านประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง (Political Historical Research)^๕

๒.๑๐ สรุปท้ายบท

รัฐศาสตร์ (Political Science) คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยรัฐ อันเป็นสาขาหนึ่งของวิชาสังคมศาสตร์ ที่กล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับรัฐ ว่าด้วยทฤษฎีแห่งรัฐ การวิวัฒนาการ มีกำเนิดมาอย่างไร สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ดำเนินการปกครองมีกลไกไปในทางใด การจัดองค์การต่างๆ ในทางปกครอง รูปแบบของรัฐบาล หรือสถาบันทางการเมืองที่ต้องออกกฎหมายและรักษาการณให้เป็นที่ไปตามกฎหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเอกชน (Individual) หรือกลุ่มชน (Group) กับรัฐ (State) และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ ตลอดจนแนวคิดทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อโลก ตลอดจนการแสวงหาอำนาจของกลุ่มการเมืองหรือภายในกลุ่มการเมือง หรือสถาบันการเมืองต่างๆ เพื่อการปกครองรัฐให้เป็นไปด้วยดีที่สุด โดยวิชารัฐศาสตร์จะมุ่งเน้นศึกษาเป็นพิเศษใน ๓ หัวข้อ คือ รัฐ (State), สถาบันการเมือง (Political Institutions) และปรัชญาการเมือง (Political Philosophy)

สาขาวิชาทางรัฐศาสตร์ วิชารัฐศาสตร์ก็มีการแยกเป็นแขนงวิชาเฉพาะ (Specialization) เพื่อผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาให้ลึกซึ้งต่อไป ซึ่งในที่นี้จะขอแบ่งออกเป็น ๖ สาขา คือ ๑)การเมืองการปกครอง (Politics and Government) ๒) ทฤษฎี/ปรัชญาทางการเมือง (Political Theory/Philosophy) ๓) การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ (Comparative Politics) ๔) กฎหมายมหาชน (Public Law) ๕) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) ๖) รัฐประศาสนศาสตร์/บริหารรัฐกิจ (Public Administration)

การวิจัยทางรัฐศาสตร์ คือ การค้นคว้าหาข้อมูลอย่างถูกต้องตามหลักวิชา กล่าวคือ รัฐศาสตร์ ซึ่งมุ่งเน้นเป็นพิเศษเกี่ยวกับเรื่องรัฐ สถาบันการเมือง และปรัชญาการเมือง ซึ่งอาจจะการค้นคว้าหาข้อมูลในส่วนแขนงวิชาทั้ง ๖ สาขาวิชาก็ได้ อันเป็นการหาความรู้ความจริงในเรื่องที่อยู่ในขอบเขตของรัฐศาสตร์ คือ กิจกรรมหรือปรากฏการณ์ และ/หรือปัญหา และ/หรือวิธีการแก้ไขปัญหาด้านการเมือง รัฐบาล การบริหารงานภาครัฐ และกิจกรรมที่

^๕ อ่างแล้ว, หน้า ๘๑.

เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการที่เชื่อถือจนได้ความรู้ ความจริงที่เชื่อถือได้แล้วเอาความรู้ความจริงมาพรรณนาและ/หรืออธิบาย และ/หรือ ทำนาย และ/หรือ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเช่นเดียวกับการวิจัยทั่วไป ได้แก่ ๑) เพื่อการอธิบาย (Explanation) หรือ ทำความเข้าใจ (Comprehension) ในเรื่องที่จะทำวิจัยให้กระจ่างขึ้น ๒) เพื่อการพยากรณ์ (Predication) ๓) เพื่อการควบคุม (Control)

ลักษณะสำคัญของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ ๑) การวิจัยทางรัฐศาสตร์เป็นการหาความรู้ความจริง ๒) อยู่ในขอบเขตของวิชารัฐศาสตร์ ๓) ใช้วิธีการวิจัยที่เชื่อถือได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นระบบ เป็นระเบียบ และเป็นเหตุเป็นผล

ข้อจำกัดของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ มีข้อจำกัด คือ พฤติกรรมมนุษย์ มีลักษณะซับซ้อน เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามสภาพแวดล้อม พฤติกรรมที่สังเกตได้อาจมิใช่พฤติกรรมที่แท้จริง หน่วยที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนมาก มีปัจจัย หรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก มีปัญหาเรื่องความสมบูรณ์ของข้อมูลและการเปรียบเทียบข้อมูลให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกันกับประเทศอื่นๆ การคาดคะเนพฤติกรรมตามแบบวิทยาศาสตร์ อาจไม่สามารถคาดคะเนให้ตรงกับความจริง ไม่สามารถควบคุมเงื่อนไขหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้อย่างเต็มที่

ประโยชน์ของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ คือ ๑) ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ เพื่อ ก) การแก้ปัญหาในการปฏิบัติ ข) การกำหนดนโยบายของรัฐ ค) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสถาบันหรือประเทศ ๒) ประโยชน์ในเชิงวิชาการและพัฒนาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งประโยชน์ทั้ง ๒ ข้อนี้ ล้วนมีเป้าหมายสุดท้ายร่วมกันคือ เพื่อให้มนุษย์และสังคมมีความก้าวหน้าและมีความสุข

ขอบเขตและเนื้อเรื่องที่จะทำการวิจัย แบ่งแนวทางการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ เช่น ๑) การวิจัยทางด้านปรัชญาการเมือง (Political Philosophy Research) ๒) การวิจัยทางด้านโครงสร้างหน้าที่ (Structural and Functional Research) ๓) การวิจัยทางด้านพฤติกรรมการเมือง (Political Behavioral Research) ๔) การวิจัยในเรื่องกฎหมายและระเบียบแบบแผน (Legal Research) ๕) การวิจัยทางด้านประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง (Political Historical Research)

คำถามท้ายบท

๑. การวิจัยทางรัฐศาสตร์ คืออะไร? และมีจุดมุ่งหมายอย่างไร?
๒. จงบอกลักษณะสำคัญของการวิจัยทางรัฐศาสตร์มาพอเข้าใจ?
๓. จงอธิบายประโยชน์ของการวิจัยทางรัฐศาสตร์ มาดู?
๔. การวิจัยทางรัฐศาสตร์มีขอบเขตและศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง?